

**ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

**Раїса ПРИМА
Руслана РОСЛАВЕЦЬ
Світлана БУДНІК**

**КУРСОВІ РОБОТИ З МЕТОДИК НАВЧАННЯ
ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ
У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ТА
ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ**

ЛУЦЬК, 2022

УДК 378.147

П 23

Затверджено науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (Протокол № 2 від «19» вересня 2022 р.)

Рецензенти:

Олена БІДА, доктор педагогічних наук, професор

Валентина МАТІЯШ, кандидат педагогічних наук, доцент

Пріма Р. М., Рославець Р.М., Буднік С.В.

П 23 Курсові роботи з методик навчання освітніх галузей у новій українській школі : методичні рекомендації до написання та захисту курсових робіт / Раїса Пріма, Руслана Рославець, Світлана Буднік. Луцьк, 2022. 56 с.

Методичні рекомендації щодо написання та захисту курсових робіт з методик навчання освітніх галузей у Новій українській школі для підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 013 Початкова освіта освітньо-професійної програми Початкова освіта

© Пріма Р. М., Рославець Р.М., Буднік С.В., 2022

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧОГО ЕТАПУ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ З МЕТОДИК НАВЧАННЯ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	6
1.1. Актуальність, мета і завдання курсової роботи	6
1.2. Вимоги до написання курсової роботи	9
1.3. Етапи та структурні елементи виконання курсової роботи з методик навчання освітніх галузей у початковій школі	15
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	21
2.1. Етапи та терміни виконання курсової роботи	21
2.2. Складання змісту курсової роботи	22
2.3. Захист та оцінювання курсової роботи	26
2.4. Орієнтовна тематика курсових робіт з методик навчання освітніх галузей.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	38
Додаток А. Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи.....	41
Додаток Б Зразок оформлення змісту курсової роботи	42
Додаток В. Зразок оформлення вступу та розділів	43
Додаток Г Приклади оформлення списку використаних джерел згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація	45

ВСТУП

Курсова робота є обов'язковою складовою професійної підготовки студентів у закладах вищої освіти. Це самостійне наукове дослідження, яке є дослідницько-експериментальною працею. Курсові роботи з методик навчання освітніх галузей Новій українській школі (НУШ) для підготовки бакалавра зі спеціальності 013 Початкова освіта освітньо-професійної програми Початкова освіта виконуються під керівництвом викладача і захищаються студентами з актуальних проблем обраного напрямку.

Робота над курсовим проєктом із методик навчання освітніх галузей у початковій школі, зокрема: «Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі (українська мова)», «Теорія та методика навчання мовно-літературної освітньої галузі (літературне читання)», «Методика навчання математичної освітньої галузі», «Методика навчання природничої освітньої галузі», «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі», «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі», «Методика навчання інформатичної освітньої галузі», «Методика навчання мистецької освітньої галузі», «Методика навчання технологічної освітньої галузі», «Технологія інтегрованого навчання в початковій школі» є способом перевірки не лише теоретичної і методичної підготовки студента, але і його вміння аналізувати та узагальнювати педагогічний і науковий досвід, працювати з літературними джерелами, спостерігати, проводити науково-педагогічні дослідження під керівництвом та супроводом наукового керівника.

Ефективність написання курсової роботи з вище перерахованих методик навчання освітніх галузей у початковій школі майбутнім учителем початкових класів залежить від правильного визначення її структури та окремих її елементів, а

саме: від актуальності теми, коректного формулювання мети, завдань, об'єкта, предмета, методологічних засад тощо.

Підготовка цих етапів роботи дає можливість майбутнім учителям початкової школи:

- систематизувати здобуті теоретичні знання, перевірити їх якість;

- науково і критично мислити, розвивати пізнавальну активність;

- аналізувати та порівнювати різні підходи щодо розв'язання певної

психолого-педагогічної проблеми.

Наукова робота у процесі виконання курсового дослідження формує у студентів:

- здатність до самостійного осмислення проблеми;

- початкові вміння проводити науковий експеримент, чітко й логічно

викладати свою думку;

- перевіряє рівень володіння сучасними методами навчання, здатність

застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці, а також уміння формулювати висновки, рекомендації, оформляти результати дослідження.

Отже, у процесі написання курсової роботи здобувачі оволодівають

навичками самостійного спостереження, письмового викладення матеріалу і оформлення підсумків науково-дослідної роботи, вміннями публічно захищати її результати і висновки, що сприяє розвитку логічного мислення, підвищенню рівня й якості загальноосвітньої і професійної підготовки.

Перелік тем курсових робіт постійно оновлюється викладачами кафедри, може доповнюватися та уточнюватися відповідно до творчих пропозицій студентів та викладачів кафедри.

Джерелом інформації для потенційної теми може слугувати їх список, наведений у методичному забезпеченні кожної навчальної дисципліни.

Студент має право запропонувати керівнику обрану самостійно тему наукового дослідження за умови обґрунтування її актуальності та доцільності.

Під час підготовки методичних рекомендацій ми керувалися Положенням щодо написання курсових робіт (https://drive.google.com/file/d/1KnJRO51aJQTAV5bGeXCMKсах_xQFHZY1/view.)

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧОГО ЕТАПУ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ ІЗ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1. Актуальність, мета і завдання курсової роботи

Підготовлений – значить озброєний. Щоб підійти до захисту курсової роботи у всеозброєнні, потрібно створити 3-6 речень щодо актуальності. Грамотно поясніть причини, чому обрали саме цю тему, і тоді автоматично відпаде багато питань.

Як визначити актуальність курсової роботи?

Про актуальність теми курсової роботи свідчить поєднання таких принципів: соціальна важливість та недостатня вивченість означеного напрямку у науково-педагогічних джерелах.

Якщо ж тема вивчена досить глибоко, але з'явилися нові обставини або, наприклад, змінилося законодавство, актуальність розгляду також буде обґрунтована.

Якщо тема мало вивчена і явно простежується дефіцит знань у певних практичних ситуаціях, можна сміливо говорити про актуальність.

Важливо враховувати, що оцінювати ситуацію потрібно на конкретний момент часу. Таким чином, недостатня вивченість та необхідність удосконалення наявних знань служать основними категоріями актуальності. Ці аспекти важливо чітко вказати у вступі.

Обґрунтування вибору теми курсової роботи

На попередньому та й на основному захисті завжди звучить питання – чому ви обрали саме цю тему. Є кілька базових причин, які завжди доречно використовувати при обґрунтуванні вибору:

– вкажіть на некоректність або неточність попередніх теорій з обраної теми (мовляв, досліджена, але недостатньо);

- розкажіть про нові отримані дані щодо обраної теми та проблеми;
- опишіть, які вдалося виявити суперечності за підсумками проведених експериментів;
- обґрунтуйте, чому важливі нові способи і підходи для вирішення

проблем сучасності (особливо це актуально для точних наук).

Це основні аргументи, озброївшись якими можна сказати, що саме обрана вами тема курсової роботи актуальна, важлива, потрібна і, головне, не випадкова.

Поняття *курсорова робота* (курсоровий проєкт) – вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, що виконується студентами закладів вищої освіти впродовж семестру з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, здобутих за час навчання, та їхнього застосування при комплексному вирішенні конкретного фахового завдання. Написання курсової роботи є першим дослідницьким досвідом і тому так важливо намагатися в ній розібратися та професійно її написати. Це не просто етап у процесі навчання, який треба пройти швидше, – це важливий досвід, який у майбутньому обов’язково може стати в пригоді.

Написання курсової роботи – це завдання, яке виконується студентами закладів вищої освіти, зазвичай, на третьому та четвертому курсах (а іноді і на першому та другому) у вигляді дослідницької роботи. Здебільшого курсові роботи виконують із предметів, які є основними за фахом.

Дослідження передбачає, що автор продемонструє свою позицію, запропонує якісь нововведення. Це може бути опис нових можливостей об’єкта, доказ непридатності попередніх напрацювань для практики, розробка додаткових способів вирішення.

Актуальність прописується у вступі. Ця компонента завжди пильно вивчається на захисті. Серед найпоширеніших

помилки трапляються такі неточності:

- недостатній обсяг або навпаки надмірно розписані аргументи;
- багато хто помилково вважає, що актуальність можна описати двома

реченнями. Ні. Також неправильно відводити більшу частину вступу цьому питанню. Золота середина – 4-6 речень. Це приблизно два, максимум три абзаци;

- неправильне розміщення. Вступ має свою структуру. Опис актуальності повинен логічно розміщуватися в самому початку, а далі за ним ідуть завдання і цілі;

- неправильна аргументація. Це означає, що автор просто продемонстрував цифри і не показав свою зацікавленість, обізнаність у вирішенні питання. Не рятує ситуацію навіть той факт, що інформація носить правдивий характер і отримана із сучасних джерел.

Актуальність і вступ загалом за унікальністю мають відповідати нормі. Якщо курсова робота проходить перевірку на плагіат, і буде з'ясовано, що актуальність просто списано з вдалої курсової, дипломної роботи, дисертації тощо, у такому випадку курсова робота потребує ґрунтовного доопрацювання.

Актуальність та її обґрунтування не пов'язані з іншими частинами курсової роботи. Тобто відсутній логічний взаємозв'язок усіх частин проекту. При цьому сама по собі актуальність може бути розкрита цілком грамотно, але не пов'язаною з теорією і практичною частиною дослідження.

У формулюванні актуальності використовуйте словесні кліше, зокрема такі, як: «зазначені питання актуальні, тому що...», «актуальність пов'язана з практичним аспектом порушеної проблеми завдяки...» тощо.

Мета написання курсової роботи з методик навчання освітніх галузей у початковій школі – продовжувати розвивати у майбутніх вчителів пізнавальний інтерес до

проведення наукового дослідження, розширювати теоретичні знання технологій інтегрованого навчання у закладах початкової освіти та виробляти здатності їх творчого використання задля розв'язання практичних завдань, сприяти самостійному здобуттю нових емпіричних знань шляхом проведення дослідницької роботи, загальних висновків щодо отриманих результатів із методик навчання освітніх галузей у Новій українській школі.

Завданнями курсової роботи є:

- працювати з науковою та методичною літературою, досліджувати, аналізувати педагогічні явища;
- узагальнювати передовий педагогічний досвід, вести науково-педагогічні дослідження під керівництвом викладача-керівника кваліфікаційної роботи;
- систематизувати здобуті теоретичні знання, перевіряти їх якість;
- науково і креативно мислити, розвивати пізнавальну активність;
- аналізувати та порівнювати різні підходи щодо розв'язання певної педагогічної проблеми з методик навчання освітніх галузей у Новій українській школі.

1.2. Вимоги до написання курсової роботи

Оформлення курсової роботи – важливий показник її якісного виконання. Курсова робота повинна характеризуватися не лише належним рівнем змісту, відповідною структурою, але й бездоганним оформленням.

Курсова робота виконується українською мовою. Обсяг курсової роботи повинен становити 30-35 сторінок комп'ютерного тексту без урахування додатків та списку використаних джерел.

З них:

- вступ – 2-3 сторінки;
- основна частина: 1 розділ – не більше 1/3 від загального обсягу роботи, 2 розділ – до 2/3 від усього обсягу роботи;
- висновки – 2-3 сторінки;
- обсяг списку використаних джерел та додатків не входить у розрахунок загального обсягу курсової роботи.

Курсова робота виконується на аркушах формату А4 та подається в паперовому варіанті на електронному носії у форматі Word з такими параметрами сторінки:

- верхнє і нижнє поля – 2 см;
- лівє – не менше 3 см;
- правє – не менше 1 см;
- рекомендований шрифт – Times New Roman 14 текстового редактора

Word із міжрядковим інтервалом 1,5.

Виконану роботу друкують з одного боку аркуша білого паперу. У вашій праці повинна бути нумерація сторінок (зверху сторінки у правому кутку), рисунків і таблиць (вирівнювання – по правому краю сторінки). Встановлення рамки на сторінці недопустимо.

При виконанні курсової роботи необхідно дотримувати рівномірну щільність, контрастність і чіткість зображення, лінії, букви, цифри й знаки повинні бути чіткими, однаково чорними по всьому тексту. Кожен розділ слід починати з нової сторінки, відстань між підрозділами, між заголовком і текстом має становити 1 рядок. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів, рисунків, таблиць подається арабськими цифрами, додатків – великими українськими літерами.

Заголовки структурних частин курсової роботи **«ЗМІСТ»**, **«ВСТУП»**, **«РОЗДІЛ 1»**, **«РОЗДІЛ 2»**, **«ВИСНОВКИ»**, **«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»**, **«ДОДАТКИ»** друкують великими літерами напівжирним шрифтом посередині

сторінки.

Розділи і підрозділи курсової роботи повинні мати номер і назву, яка лаконічно виражає спрямованість дослідження в конкретному розділі і підрозділі. Заголовки розділів друкуються великими напівжирними літерами по ширині сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) напівжирним шрифтом з абзацного відступу під заголовком розділу. Крапку в кінці заголовків розділів і підрозділів, висновків до підрозділів не ставлять.

Звертаємо увагу на те, що нумерація сторінок у додатках не проводиться.

Таблиці в тексті або додатку до нього повинні мати заголовки, на кожен таблицю в тексті має бути посилання. Таблиці мають таким чином: Меню > Вставка > Таблиця > Вставка таблиці.

Ілюстрації повинні мати порядковий номер і назви. На кожен ілюстрацію в тексті має бути посилання. Всі ілюстрації повинні бути надані в оригінальному вигляді.

Використання спеціальних символів

Спеціальні символи (грецькі літери, , », 3, ® , ± і т.п.) та особливі літери іноземних мов (ü, é, ø, ç, š, Å, æ, ß і т. п.) вставляються так: Меню > Вставка > Символ.

Звичайні лапки в українській мові набираються «ялинками», в англійських словах «лапками». Якщо зустрічаються лапки в лапках, то вони набираються наступним чином: «Брауні — це „щось“ дуже солодке та неповторне». Оптимально – дотримуватися одного способу лапок («»).

Таблиці, рисунки (ілюстрації) подаються безпосередньо після абзацу, де вони згадані вперше або на наступній сторінці: *Рисунок 2.3* або *Таблиця 1.2* (курсивом), що означає третій рисунок другого розділу або друга таблиця першого розділу.

Позначка *Таблиця 1.2* ставиться у правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці, який розміщується над

таблицею. Позначка *Рисунок 1.2*, та назва рисунка розміщується під ілюстрацією. Заголовки граф у таблиці слід починати з великої літери, підзаголовки – з малих, якщо вони є продовженням заголовків, та з великих, якщо вони є окремими реченнями.

При переносі частини таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», номер її і назву вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова *Продовження таблиці 1.2*.

Схеми нумеруються, як таблиці, послідовно (виключення становлять схеми подані у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком схеми розміщується напис «Схема» із зазначенням її номера. Номер повинен складатися з номера розділу та порядкового номера схеми, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Схема 1.2.» (друга схема першого розділу). Якщо в курсовій роботі наявна одна схема, її нумерують за загальними правилами. Наприклад: «Схема 1.1.» (перша схема першого розділу). Кожна схема повинна мати назву, яку розміщують над таблицею, друкують симетрично до тексту. Назву не підкреслюють.

У тексті роботи з метою аргументації власних тверджень чи для критичного аналізу певного положення того чи іншого дослідника необхідно наводити цитати. Цитати подаються в лапках і супроводжуються посиланнями в квадратних дужках на відповідні джерела із зазначенням конкретних сторінок.

Загальними вимогами до цитування є:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора;

в) при цитуванні допускається пропуск слів, речень, абзаців, але без перекручення авторського тексту, що позначається трьома

крапками (вони ставляться у будь-якому місці цитати – на початку, всередині, наприкінці);

г) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

д) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами) слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Якщо у тексті роботи зазначається автор праці, звідки взято цитату, то ініціали пишуться перед прізвищем дослідника.

При написанні курсової роботи студент повинен давати посилання на літературні джерела, окремі результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми і питання, вивченню яких присвячена курсова робота. Посилання на літературні джерела в тексті наводяться в квадратних дужках [ ]. Крапка ставиться після квадратних дужок. Це може бути посилання на джерело в цілому, наприклад, [6] або на джерело із зазначенням конкретної сторінки, наприклад, [7, с.35].

Якщо джерел, на які посилається студент, декілька, то їх записують у квадратних дужках через крапку з комою, наприклад, [3; 7; 12] або [4, с.12; 9, с.23; 14, с.65]. Посилання дається не тільки після тексту в лапках (цитати), а й у тому разі, коли переказуються думки іншого дослідника. При непрямому цитуванні необхідно бути гранично точним у поданні думок автора, коректним щодо оцінювання результатів його роботи.

Повне копіювання не тільки цілих блоків тексту, а й окремих фраз із публікацій без посилання на джерело не дозволяється. При посиланні номер джерела повинен відповідати його бібліографічному опису в списку використаних джерел.

Список **використаних джерел** є обов'язковим елементом курсової роботи. Змістовність списку дає уявлення про те, наскільки глибоко студент зумів вивчити стан досліджуваної

проблеми, як глибоко він володіє предметом дослідження. За рахунок включеного у курсову роботу списку літератури стає можливим скоротити деякі цитовані матеріали та виклад окремих положень у тексті. У списку використаних джерел подається перелік підручників, посібників, статей із журналів, брошур, довідників, інтернет-посилань і т. ін., що використовувалися під час виконання роботи (не менше 35 найменувань), який укладається відповідно до вимог оформлення списку бібліографічних джерел. Список використаних джерел наводиться в кінці рукопису в алфавітному порядку за прізвищами авторів відповідно до прийнятих стандартів бібліографічного опису.

Основні вимоги до укладання списку використаних джерел:

1. Список використаних джерел укладається в алфавітному, хронологічному порядку.

2. Бібліографічний опис записується згідно зі стандартом, мовою тексту видання джерела.

3. Перше слово кожного джерела опису починається з великої літери.

4. Рік або дата видання, номери томів (випусків, частин), кількість класів та курсів вписуються арабськими цифрами.

5. Дозволяються встановлені скорочення слів та словосполучень.

Посилання. Під час написання курсової роботи майбутній учитель початкової школи повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати, з яких наводяться приклади в курсовій роботі. Посилання в тексті наукової роботи необхідно зазначати прізвищем та роком видання, а також сторінкою з якої взято цитату та виділяти дужками.

Основне завдання посилання на список використаних джерел:

- аргументувати або проілюструвати власну думку фактажем із наукових праць інших учених;

- доповнити власні міркування інформацією з інших наукових текстів;
- підтвердити чи спростувати чужу думку;
- зіставити та порівняти різні підходи вчених щодо аналізованої проблематики.

Наявність посилань свідчить про обґрунтованість положень запропонованого дослідження та наукову обізнаність автора. Важливо при визначенні термінів посилатися на останні видання, публікації.

Приклади оформлення списку використаних джерел та посилань згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) або American Psychological Association (APA) Style подано у додатку Г.

АРА стиль передбачає застосування посилання у тексті курсової роботи щоразу, коли цитується праця, будь-то блокова цитата, цитата всередині рядка чи парафраз.

1.3. Етапи та структурні елементи виконання курсової роботи з методик навчання освітніх галузей у початковій школі

Для якісного виконання курсової роботи потрібне визначення і реалізація основних етапів дослідження. Загальна схема дослідження має такий вигляд:

1. Підготовчо-організаційний етап – передбачає попереднє ознайомлення з літературою з проблеми, визначення загального задуму, основної ідеї (проблеми) роботи. Постановка проблеми супроводжується визначенням мети дослідження та основних завдань. Також означаються об'єкт дослідження (явище, що вивчається) та предмет дослідження, що визначає межі вивчення

об'єкта, вказує на ті конкретні його аспекти, які ставить в поле свого зору дослідник.

2. Емпіричний етап (збирання інформації) – передбачає апробацію методик дослідження, отримання первинних емпіричних даних, необхідних для обґрунтування логіки дослідження.

3. Етап аналізу та інтерпретації інформації – передбачає кількісну і якісну обробку даних – кількісна обробка даних (із застосуванням методів математичної статистики) є підставою для виконання якісного аналізу та інтерпретації результатів (теоретичного опрацювання результатів дослідження, що передбачає пояснення і узагальнення емпіричної інформації).

4. Етап формулювання висновків та практичних рекомендацій – завершення наукового дослідження. У висновках зазначається, чи розв'язані задачі, чи досягнута мета, загалом – чи вирішена проблема.

Для її якісного виконання наукового дослідження всі його складові повинні бути логічно взаємопов'язані та переконливо аргументовані. Тому курсова робота має мати чітку структуру, що визначається її планом і змістом. (титульний аркуш, зміст, вступ (який містить актуальність обраної теми, стан дослідження проблеми, мету, завдання, об'єкт, предмет, методи наукового дослідження, теоретичне та практичне значення роботи), теоретична та основна частини (розділи та підрозділи), висновки, список використаних джерел, додатки (при необхідності).

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ курсової роботи містить:

- найменування закладу вищої освіти та назву кафедри, де виконана робота;
- назву курсової роботи;
- означення виду науково-дослідної роботи (курсозна робота);
- прізвище, ім'я, по батькові автора;
- найменування факультету та шифру групи, де навчається

автор роботи;

– науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;

– ініціали членів захисту курсової роботи;

– оцінка за національною шкалою;

– назву міста і рік виконання дослідження.

Титульний аркуш курсової роботи оформлюється чітким шрифтом чорного кольору і не містить рамок та інших елементів декору (див. дод. А).

ЗМІСТ подається на початку курсової роботи (друга сторінка), він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Усі пункти змісту мають бути зазначені на відповідних сторінках тексту роботи. Кожний структурний елемент курсової роботи повинен починатися з нової сторінки.

У ВСТУПІ розкривається сутність і стан наукової проблеми та її актуальність, обґрунтування необхідності проведення наукового дослідження, здійснюється огляд психолого-педагогічної літератури з обраної теми, вказується на рівень її вивчення. У вступі необхідно визначити об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, вказати методи дослідження, зазначити, у чому полягає теоретичне та практичне значення курсової роботи.

Курсова робота може претендувати на певну міру актуальності тільки тоді, коли тема курсової роботи відповідає сучасним потребам психолого-педагогічної практики, а питання, які розкриваються у роботі, важливі для розуміння сутності змісту і структури діяльності сучасного фахівця.

Вступ до курсової роботи ми подаємо у наведеній нижче послідовності. **Актуальність теми (обґрунтування доцільності наукової роботи).**

Актуальність проблеми розкривається шляхом стислого аналізу наукових доробків учених з означеної проблеми,

здійснено їх порівняльний аналіз.

Об'єкт дослідження – це система, яка підлягає теоретичному і практичному дослідженню, тобто процес або явище, що спричиняє проблемну ситуацію і обране для вивчення. Об'єктом дослідження з методик навчання освітніх галузей у початковій школі, здебільшого, є освітній процес початкової школи.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта і конкретизує, що саме в об'єкті буде вивчатись.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка конкретизується предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага автора курсової роботи.

Мета дослідження полягає у виявленні наукових фактів, формулюванні закономірностей, обґрунтуванні найбільш ефективних шляхів вирішення означеної проблеми. Тому в ній вживаються такі терміни: «визначити», «дослідити», «виявити», «встановити», «обґрунтувати», «довести», «перевірити», «розробити» тощо. Мета розкриває те, що автор хоче визначити при проведенні досліджень: дослідити залежності між чинниками; зв'язки між явищами; розробити умови для усунення недоліків; розкрити можливості вдосконалення процесу; охарактеризувати обставини; простежити розвиток тощо. Кожна мета роботи репрезентується у вигляді завдань, постановка яких впливає із сучасного стану вирішення питання. Їх реалізація має забезпечити досягнення теоретичної та прикладної мети наукової роботи. Завдання дослідження – це послідовні етапи дослідницької роботи, спрямовані на досягнення поставленої мети. Завдання повинні розкривати, конкретизувати мету дослідження і в загальному підсумку повинні бути адекватні цій меті.

Обов'язковою вимогою до курсової роботи є логічна

відповідність теми дослідження його об'єкту, предмету, меті і завданням. У курсовій роботі подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Щоб отримати достовірні результати, рекомендується використовувати теоретичні та емпіричні методи, наприклад:

- теоретичні: аналіз і синтез; порівняння, класифікація, конкретизація, систематизація;
- узагальнення, моделювання: наочно-образні, вербальні, знакові (символічні), математичні (перфокарти, графіки) та інші моделі;
- усне опитування: бесіда, інтерв'ю;
- письмове опитування: анкетування, тестування, рейтинг;
- емпіричні: спостереження та дослідження конкретних явищ,

експеримент, а також узагальнення, класифікація та опис результатів дослідження та експерименту, аналіз документів і продуктів діяльності, впровадження їх у практичну діяльність.

Остаточне редагування вступу має здійснюватись після написання курсової роботи.

ОСНОВНА ЧАСТИНА роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладом результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Перший розділ присвячується, як правило, теоретичному обґрунтуванню проблеми: **ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ**. Назва розділу має відображати сутність проблеми. Не допускається називати його загальним визначенням «Теоретична частина», «Теоретичний розділ», «Теоретичне обґрунтування» тощо. Він,

зазвичай, повинен містити 2-3 підрозділи. Невід'ємною частиною першого розділу є огляд наукових джерел із досліджуваного питання. В огляді літератури окреслюють основні етапи розвитку наукової думки з даної проблеми стисло, в аналітичному плані, критично висвітлюють роботи науковців, їхні різні погляди, називають ті питання, що залишились невирішеними, і визначають таким чином місце курсової роботи у розв'язанні проблеми. Бажано завершити огляд літератури коротким резюме щодо необхідності проведення досліджень у даній галузі.

У другому розділі обґрунтовують вибір напряму досліджень, розробляють загальну методика проведення емпіричного дослідження, наводять методи, методики дослідження, описуючи, які шкали цих методик спрямовані на прогнозування відповідних діагностичних вимірів досліджуваної проблеми, тобто в основу розділу покладається описання методик та практики роботи з проблеми, що досліджується. Не слід називати розділ «Практична частина», «Експериментальна частина». У розділі описуються результати спостережень, методик визначення прогностичних критеріїв, результати анкетувань, бесід тощо. Проводиться їх аналіз, узагальнюються дані, визначаються певні групи даних, тенденції, формулюються практичні висновки і рекомендації.

Як правило, другий розділ курсової роботи містить 2-3 підрозділи. Студент повинен висвітлити те нове, що він вносить у розробку проблеми, порівняти його із даними інших дослідників та практиків. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

У ВИСНОВКАХ викладають найбільш важливі результати, одержані в роботі. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан вивчення проблеми. Далі викладаються результати дослідження, які базуються на висновках до кожного розділу. Найзручніше формулювати висновки відповідно до

поставлених завдань. У висновках необхідно наголосити на ефективності пропонованих у курсовій роботі ідей, викласти рекомендації щодо їх використання. За змістом висновки мають бути пов'язані зі структурою роботи і впливати із завдань дослідження. У висновках лаконічно, чітко, послідовно, цілісно описується зміст роботи загалом. Висновки не містять нових ідей, а лише систематизують основний зміст розділів. Загальні висновки роботи не повинні повторювати висновків розділів, їхній обсяг повинен становити не менше 2-4 сторінки. У кінці висновків зазвичай вказують перспективи подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ відображає обсяг використаної літератури, засвідчує рівень володіння студентом навичками роботи з науково-методичною літературою. Список використаних джерел містить перелік праць, які було опрацьовано при написанні курсової роботи.

У список необхідно включати тільки ті джерела, які безпосередньо використовувалися при у роботі і на них є відповідні посилання у тексті. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

До ДОДАТКІВ доцільно включити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи, а саме: методики, які були апробовані в процесі виконання курсової роботи; таблиці, схеми, рисунки; анкети і опитувальники (як зразок в 1 примірнику); практичні рекомендації.

Кожен додаток має свій заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки починається з нової сторінки, їх кількість не обмежується. Позначаються вони великими літерами української абетки (за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь), до прикладу «Додаток А».

РОЗДІЛ 2

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Етапи та терміни виконання

Розпочинається робота над дослідженням із остаточного визначення його

об'єкта та предмета відповідно до досліджуваної проблеми.

Проблематика

дослідження втілюється у його мету, оскільки остання полягає в тому, щоб розв'язати дану педагогічну проблему.

Виконання курсової роботи передбачає такі етапи:

- вибір теми (разом з науковим керівником); добір і вивчення наукової літератури та джерел;

- складання попереднього плану;

- системні консультації з науковим керівником, участь в методичних семінарах кафедри, науково-практичних конференціях з метою апробації ключових тез дослідження;

- обробка, аналіз та узагальнення зібраної інформації, формування попередніх висновків;

- написання та оформлення тексту, формулювання висновків,

підготовка додатків, списку джерел і літератури;

- представлення завершеної курсової роботи науковому керівнику для рецензування;

- доопрацювання роботи згідно із зауваженнями керівника;

- оформлення остаточного варіанта курсової;

- захист курсової роботи.

Тему студенти обирають самостійно, керуючись переліком,

який наведено у рекомендованій тематиці з кожної дисципліни. Якщо студент має бажання розробляти тему, яка не передбачена рекомендованою тематикою, він повинен сформулювати тему курсової роботи, узгодити її з керівником. При формулюванні теми здобувач повинен використовувати лаконічні та однозначні висловлювання, уникати дуже довгої назви чи надзвичайно складних термінів.

До визначення з темою курсової роботи, здобувачам вищої освіти необхідно врахувати відповідність її спрямованості своїм науковим і практичним інтересам, розробкам, що вже мають, можливостям збирання первинної інформації тощо. Вибираючи певну тему, студентам слід врахувати практичне значення питання, що вивчається, його актуальність та своєчасність вивчення, очікуваний ступінь корисності щодо рекомендацій, які будуть опрацьовані за результатами дослідження. При цьому, вибираючи тему, необхідно враховувати наявність та можливість одержання даних, матеріалів для обґрунтування питання. Не варто брати теми, до яких немає вихідних даних, матеріалів.

Тема повинна бути не дуже широкою, щоб була можливість розглянути її більш менш повно, але водночас вона повинна бути важливою й актуальною. Матеріали для виконання дослідження мають бути доступними в бібліотеці ЗВО та в інших бібліотеках (міста, області та через доступ в мережі Інтернет). Студент може обрати кілька тем, а після ознайомлення з бібліографічним каталогом та мережею Інтернет остаточно зупинитися на якійсь одній. Керівник курсової роботи надає допомогу в уточненні змісту теми, визначенні напрямку дослідження, складанні завдань для виконання курсової роботи. Він також сприяє процесу збирання та отримання необхідного матеріалу для написання курсової роботи, рекомендує основну та додаткову літературу, проводить індивідуальні консультації; розробляє календарний графік виконання етапів роботи здобувачем та слідкує за його дотриманням, перевіряє роботу (чорновий та остаточний

варіанти), робить зауваження і після перевірки на плагіат вирішує питання про можливість допуску до захисту.

2.2. Складання змісту курсової роботи

Зміст курсової роботи складається студентом самостійно на основі ознайомлення з літературними джерелами щодо обраної теми. Він містить такі складові:

- вступ;
- 2-3 ключових, взаємопов'язаних, розміщених у логічній послідовності розділи, в яких має бути розкрита тема;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Самостійно складений студентом план обговорюється з науковим керівником, який його коригує (якщо у цьому є необхідність) та затверджує.

Важливо, щоб складові частини курсової роботи були взаємопов'язані між собою. Так, визначені у вступі завдання становлять зміст основної частини роботи, а у висновках теж знаходять своє відображення.

Остаточний відкоригований план курсової роботи відображається в змісті, де перераховуються заголовки всіх структурних частин роботи та вказуються сторінки, на яких вони починаються (зразок оформлення змісту курсової роботи подано у Додатку Б).

Потрібно знати, що кожний розділ курсової роботи висвітлює самостійне питання, а підрозділ – певну окрему частину цього питання. Під час складання змісту не потрібно вживати питальних речень у розділах і підрозділах. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотно сформульованими, пов'язаними з назвою

курсової, але не повторювати її.

Зміст курсової роботи повинен відповідати таким вимогам:

1. Назви розділів мають відповідати темі дослідження та відображати логічний хід дослідження.

2. Кожен розділ має включати не менш як два підрозділи.

3. Назви й зміст окремих розділів та підрозділів не повинні містити однакову інформацію.

4. Жоден із пунктів плану не може повторювати тему курсової роботи.

5. Назви розділів та підрозділів повинні складатися з одного речення.

6. Обсяг кожного розділу має бути приблизно однаковий.

Підбір та вивчення літературних джерел.

Після обраної теми курсової роботи здобувач повинен визначитися з літературним матеріалом. На стадії самостійного добору літератури студент складає бібліографію, у чому йому своїми рекомендаціями надає допомогу науковий керівник. Значно прискорить процес добору літератури використання алфавітних та систематичних каталогів літератури, реферативних журналів, бібліографічних довідників та інших джерел інформації, що є у бібліотеці.

Поглиблене вивчення підбраної літератури доцільно починати з розгляду найновіших публікацій, оскільки в них висвітлюються останні досягнення в галузі педагогіки та методик початкового навчання. Решту літератури вивчають у порядку, зворотному до хронологічного (більш хронологічно віддалені джерела).

Слід переглянути всі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою дослідження. Стан вивченості теми найдоцільніше почати з інформаційних видань, мета яких – надати оперативну інформацію про публікації, стисло передати їх зміст.

Першоджерелами матеріалу для курсової роботи може бути навчальна література, монографії, офіційні державні документи

(закони, накази, постанови керівних органів), документація.

Використовувати необхідно лише чинну нормативно-правову базу, з останніми змінами та доповненнями. Посилання на застарілий матеріал є суттєвим недоліком курсової роботи. Нормативно-правові акти (наприклад, Держстандарт початкової освіти 2019 р.), що втратили чинність, можна використовувати лише для порівняльного аналізу досліджуваної проблеми.

Під час пошуків першоджерел необхідно зрозуміти стан вивченості обраної теми сучасною наукою, щоб максимально точно визначити напрями та основні розділи свого дослідження.

Студент, користуючись систематичними та алфавітними каталогами у бібліотеці, студент складає список літературних джерел з теми курсової роботи, який включає роботи провідних фахівців – підручники, навчальні посібники, монографії, статті, довідники.

Текст роботи не рекомендується «заповняти» цитатами, якщо вони й наводяться, то повинні бути добре перевірені за першоджерелами і невеличкими за розміром. При використанні цитат потрібно обов'язково вказувати на автора чи на джерело, з якого їх узято. У наукових роботах найбільш поширеним видом цитування є непряме або парафраз – переказ цитати своїми словами з обов'язковим посиланням на джерело цитування. При викладі інформації своїми словами не допускається викривлення первинного змісту тексту. Без посилання на джерело або при дослівному списуванні без лапок текст є плагіатом (відповідно до статей 6, 16, 32, 69 Закону України «Про вищу освіту», «Про авторське право й суміжні права»).

Одна з основних вимог до будь-якого роду робіт (курсівих, кваліфікаційних), – її виклад без помилок, гарне й чітке оформлення тексту.

Підбираючи літературу для дослідження, варто переглянути останні номери таких українських педагогічних видань: «Шлях освіти», «Рідна школа», «Початкова школа», «Молодь і ринок»,

«Нова педагогічна думка», «Педагогіка і психологія», «Бібліотека вчителя початкової школи», «Початкове навчання і виховання», «Розкажіть онуку», «Початкова освіта», зарубіжних педагогічних журналів.

Перелік науково-педагогічної періодики розміщено на сайті: http://ver.mdpu.org.ua/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&C21COM=F&I21DBN=MDPU&P21DBN=MDPU

Вагому допомогу в дослідженні визначеної проблеми може надати мережа Інтернет, ресурси відповідних пошукових систем, наприклад, Google, Rambler, Yahoo та ін.

З-поміж українських інформаційно-пошукових систем найбільш відомі – InfoRes (<http://el.visti.net>) і META (<http://meta-ukraine.com>).

Реферативну інформацію про наукові видання, каталоги книг та статей, повнотекстові наукові матеріали представлено на сайтах бібліотек:

- Національна бібліотека України ім. В.Вернадського – http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Nvmdp u;

- Національна Парламентська бібліотека України – [https://nlu.org.ua/article.php?id=4;](https://nlu.org.ua/article.php?id=4)

- Національна бібліотека України для дітей – [http://www.chl.kiev.ua;](http://www.chl.kiev.ua)

- Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського – [http://www.library.edu-ua.net.](http://www.library.edu-ua.net)

У курсовій роботі має бути використано до 30 джерел.

У разі виявлення випадків плагіату робота не допускається до захисту.

Не запозичуйте готові курсові роботи з Інтернету:

1. Якість таких робіт доволі сумнівна.

2. Усі популярні в студентському середовищі інтернет-сайти з колекціями курсових робіт та рефератів дуже добре відомі викладачам, і визначити «джерело походження» того чи того тексту або фрагмента тексту – це справа кількох хвилин.

3. Механічне копіювання фрагментів різних джерел може призвести до неузгодженості термінології, наукових підходів щодо конкретної проблеми дослідження й навіть до подання в одній роботі протилежних наукових позицій.

4. Ніхто не скасовував таку важливу рису людини, як самоповага. Не можна чого-небудь навчитися, якщо не спробувати щось зробити самостійно.

2.3. Захист та оцінювання курсової роботи

Курсова робота з методик навчання подається науковому керівникові у термін, передбачений графіком навчального процесу, але не пізніше за 10 днів до захисту.

Захист курсової роботи є однією з форм контролю знань, умінь, навичок та інших компетентностей, які визначені програмними результатами навчання за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра спеціальності 013 Початкова освіта.

Захист курсових робіт здійснюється у призначений день і час публічно або у співбесіді з науковим керівником. Процедура захисту передбачає стислий виклад студентом головних завдань дослідження та їх вирішення, висновки дослідження, відповіді на запитання.

Якість виконання курсової роботи та результати її захисту оцінюються за шкалою оцінювання ECTS, відповідно до якої вихідною кількістю балів при рецензуванні і захисті наукового дослідження вважається 100 балів.

За якість роботи і рівень наукової та практичної підготовки

студента відповідно до національної шкали виставляються оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «не задовільно».

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої педагогічної освіти передбачає запобігання та виявлення академічного плагіату у курсових роботах здобувачів вищої освіти.

Курсова робота з методик навчання освітніх галузей у початковій школі – це самостійний вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти, який засвідчує вміння студента працювати з джерелами, узагальнювати й аналізувати фактичний матеріал, використовувати теоретичні знання і практичні навички, отримані за час підготовки за освітньою програмою здобуття першого рівня вищої освіти, має елементи наукового дослідження.

У процесі підготовки курсової роботи з методики навчання освітніх галузей у початковій школі особлива увага звертається на недопущення порушення здобувачами правил академічної доброчесності. До таких порушень відносяться насамперед плагіат, фальсифікація даних і помилкове цитування.

Під *плагіатом* розуміється використання в кваліфікаційній роботі чужого тексту, опублікованого на паперовому або електронному носії, без посилання на джерело або при наявності посилань, у яких обсяг і характер запозичень ставлять під сумнів самостійність виконання роботи в цілому або будь-якого з її розділів.

Різновидами плагіату визнаються такі:

- а) дослівний виклад запозиченого тексту;
- б) виклад запозиченого тексту із заміною слів і виразів без зміни змісту.

Фальсифікація передбачає підробку або зміну вихідних даних з метою доведення правильності висновку (гіпотези і т. ін.), а також умисне використання неправдивих даних як основу для аналізу.

Помилковим вважається цитування, що має посилання на джерело, яке такої інформації не містить.

З метою виявлення і запобігання академічного плагіату – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворенню опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання – на кафедрі теорії і методики початкової освіти, курсові роботи студентів обов'язково проходять комп'ютерну перевірку на унікальність за допомогою комп'ютерної програми AntiPlagiarism.NET, що рекомендована до використання Міністерством освіти і науки України і дозволяє виявити ступінь запозичень у роботі. На підставі результатів комп'ютерної перевірки роботи на унікальність видається звіт, із яким знайомляться студент і науковий керівник.

Студент подає курсову роботу з методики навчання на кафедру для перевірки на плагіат у форматах *.doc, *.docx, *.rtf не пізніше, ніж за тиждень до її перевірки науковим керівником. Здобувач несе відповідальність за своєчасне надання електронної версії своєї курсової роботи. Студент допускається до захисту курсової роботи при наявності в ній не більше 49% запозиченого тексту.

У разі перевищення зазначених відсотків запозиченого тексту здобувач має право доопрацювати курсову роботу й повторно подати її на перевірку на унікальність за допомогою комп'ютерної програми AntiPlagiarism.NET.

Робота допускається до захисту з позитивним результатом перевірки на плагіат.

Показники оригінальності тексту курсової роботи:

- понад 80% – текст вважається оригінальним;
- від 60% до 80% – унікальність тексту задовільна, слід

перевірити наявність посилань на першоджерела;

- від 49 до 60 % – курсова робота приймається до

розгляду після доопрацювання автором та наявності і правильного оформлення цитувань та посилань на використані джерела, оскільки має значні запозичення;

- менше 49% – курсова робота до розгляду не приймається і не може бути рекомендована до захисту, оскільки має суттєві запозичення.

При оцінюванні курсових робіт комісія, науковий керівник (в умовах дистанційного навчання) враховує дотримання вимог до написання курсових робіт, якість самого наукового дослідження, вміння аргументовано захистити сформульовані положення та висновки.

Курсові роботи оформленні з порушенням зазначених вимог можуть бути недопущенні до публічного захисту. Невідповідність оформлення курсової роботи може суттєво вплинути на остаточну оцінку членів комісії.

Дотримання майбутнім вчителем початкової школи усіх вимог до написання та захисту курсової роботи сприяє розвитку належного наукового стилю роботи, розвиває вимогливість до себе, формує дослідницькі навички, що буде корисним у здійсненні подальшого наукового дослідження.

Підготовка до написання	Написання	Захист роботи	Сума
до <u>20 б.</u>	до <u>40 б.</u>	до <u>40 б.</u>	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для курсового проекту (роботи)
90 – 100		A Відмінно
80-89		B Добре
70-79		C
60-69		D Задовільно
50-58		E
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

«Відмінно» (90-100 балів) ставиться студентам за умови повного розкриття теми і мети дослідження, дотримання усіх вимог до виконання й оформлення курсової роботи, наявності в ній елементів самостійного наукового аналізу, чіткого формулювання результатів дослідження і логічних висновків, які розкривають поставлені завдання, творчого підходу до висвітлення досліджуваної проблеми, дотримання акуратності в оформленні курсової роботи. Доповідь студента на захисті логічна і змістовна, відображає зміст курсової роботи, проголошена вільно, відповіді на запитання правильні і логічно аргументовані.

«Добре» (70-89 балів) виставляється студенту, тема роботи якого розкрита, але мають місце незначні недоліки в оформленні теоретичної чи практичної частини дослідження, поверхово зроблений аналіз літературних джерел, недостатньо вдало

сформульовані результати дослідження й висновки, робота загалом оформлена згідно з чинними вимогами, проте містить окремі несистематичні помилки та стилістичні огріхи. Доповідь на захисті логічна, але відображає не всі змістові акценти курсової роботи, відповіді на запитання правильні і стислі.

«Задовільно» (50-69 балів) студент отримує, якщо недостатньо розкрита тема роботи, її зміст не відповідає в повній мірі меті дослідження, здійснено поверхневий аналіз теоретичних засад дослідження, наявний недостатній обсяг фактичного матеріалу, розділи мають реферативний характер, не містять аналізу літературних джерел та елементів наукового дослідження, висновки сформульовані з надмірною узагальненістю, має місце неправильне оформлення курсової роботи. Доповідь на захисті прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання правильні і повні.

«Незадовільно» (0-49 балів) ставлять студенту у тому випадку, коли не розкрита тема дослідження, мета і зміст роботи погано пов'язані між собою, відсутній аналіз літературних джерел, переважає описовість і реферативність матеріалу, виконання дослідження має випадковий, несистемний характер, висновки не видаються достовірними, мають місце суттєві огріхи в оформленні курсової роботи. Доповідь на захисті прочитана, відповіді на запитання комісії неточні або неповні. Як правило, така курсова робота до захисту не допускається.

Оцінювання якості виконаної курсової роботи здійснюється за такими критеріями:

- актуальність обраної теми та ступінь її розробки;
- чіткість формулювання мети і завдань дослідження;
- повнота охоплення літературних джерел та наявність їх критичного огляду;
- творчий підхід до написання курсової роботи та самостійність викладення матеріалу;
- якість та ґрунтовність наукового, теоретичного,

методологічного та практичного аналізу визначеної проблеми;

– логічність та аргументованість отриманих результатів; дотримання вимог до оформлення структурних частин курсової роботи;

– змістовність та логічність доповіді студента під час захисту про основні результати дослідження; правильність і чіткість відповідей на запитання членів комісії та осіб, присутніх на захисті.

2.4. Орієнтовна тематика курсових робіт з методик навчання освітніх галузей у початковій школі для 4 курсу спеціальності «Початкова освіта»

Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі (українська мова):

1. Етнолінгвістичні засади вивчення частин мови в початкових класах.

2. Лінгводидактичні аспекти формування мовленнєво-комунікативних.

умінь молодших школярів на уроках української мови.

3. Збагачення словникового запасу молодших школярів під час засвоєння

граматико-орфографічних знань.

4. Методика роботи з медіа-продуктами на уроках української мови.

5. Мовне портфоліо як засіб розвитку писемного мовлення учнів

початкових класів на уроках української мови.

6. Формування мовленнєво-комунікативної культури молодших школярів.

7. Формування ключової комунікативної компетентності молодшого

школяра засобом Case-study.

8. Навчання мови й мовлення молодших школярів в умовах змішаного навчання.

9. Розвиток у дітей інтересу до читання засобом освітніх веб-квестів.

10. Збагачення активного словника учнів початкових класів засобами дидактичних ігор у процесі вивчення української граматики.

Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі (літературне читання):

1. Формування мовленнєвої компетенції молодших школярів в процесі опрацювання виразного читання художніх творів.

2. Розвиток навички читання молодших школярів засобами ігрових технологій.

3. Формування читацької компетентності учнів початкової школи на уроках літературного читання засобами словесно-художніх образів.

4. Особливості вивчення науково-популярних текстів на уроках літературного читання як засіб розвитку творчих здібностей учнів.

5. Розвиток мовлення молодших школярів шляхом використання лінгвістичних ігор на уроках літературного читання.

6. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами художньо-творчої діяльності у процесі вивчення ліричних творів.

7. Формування морально-етичних цінностей молодших школярів засобами театральної-ігрової діяльності на уроках літературного читання.

8. Використання прийомів театралізовано-ігрової діяльності під час вивчення усної народної творчості на уроках літературного читання.

9. Розвиток мовлення молодших школярів на уроках літературного читання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

10. Розвиток мовлення учнів початкових класів в умовах віртуального середовища.

Методика навчання математичної освітньої галузі:

1. Розвиток логічного мислення молодших школярів, як невід'ємна складова сучасної математичної освіти.

2. Розвиток креативного мислення учнів засобами STEM-технології на уроках математики в 2 (3,4) класі (клас на вибір студента).

3. Інтелект-карти як засіб візуалізації навчального матеріалу на уроках математики (клас або змістова лінія математичної освітньої галузі початкової освіти на вибір студента).

4. Особливості застосування інтерактивних технологій на уроках математики в процесі вивчення чисел в концентрі «Тисяча».

5. Упровадження діяльнісного підходу на уроках математики в процесі вивчення арифметичних дій (клас на вибір студента).

6. Модель «Щоденні 3» як засіб формування обчислювальних навичок здобувачів початкової освіти.

7. Упровадження діяльнісного підходу на уроках математики в процесі розв'язування простих задач (клас на вибір студента).

8. Застосування ігрових технологій навчання в процесі вивчення величин у 1 (2,3,4) класі (клас на вибір студента).

9. Розвиток творчого мислення молодших школярів у процесі розв'язування задач геометричного змісту.

10. Робота з даними як засіб формування культури математичного мислення здобувачів початкової освіти.

Методика навчання природничої освітньої галузі в початковій школі:

1. Використання інтерактивних методів навчання на уроках

«Я досліджую світ».

2. Використання інноваційних освітніх технологій при вивченні природничої освітньої галузі, як засобу розвитку творчої активності молодших школярів.

3. Інтерактивні технології вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі.

4. Методика формування і розвитку природознавчих понять в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

5. Екологічне виховання в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

6. Формування пізнавального інтересу здобувачів освіти до вивчення природничої освітньої галузі.

7. Екскурсія, як одна із форм організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів при вивченні природничої освітньої галузі.

8. Застосування наочних методів навчання на уроках природознавства у початкових класах.

9. Застосування практичних методів навчання на уроках «Я досліджую світ».

10. Позакласна робота учнів початкової школи з інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі:

1. Наступність у вихованні здорового способу життя дошкільників та молодших школярів.

2. Особливості роботи з батьками з метою збереження здоров'я молодших школярів.

3. Організаційно-педагогічні умови формування здорового способу життя учнів початкових класів.

4. Здоров'язберігаючі технології в освітньому процесі початкової школи.

5. Формування мотивації до здорового способу життя молодших школярів в умовах інноваційного освітнього

середовища.

6. Організаційно-педагогічні умови формування здорового способу життя учнів початкових класів.

7. Формування здорового способу життя молодших школярів упозакласній роботі.

8. Особливості психічного та духовного здоров'я молодших школярів у навчально-виховному процесі.

9. Можливості запровадження інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі у початковій школі.

Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі:

1. Сучасний зміст початкової освіти у формуванні громадянської та історичної компетентності учнів.

2. Медіаосвітні технології навчання як засоби формування громадянських історичних компетентностей молодших школярів.

3. Методи, прийоми та засоби формування громадянських та історичних компетентностей учнів початкової школи на уроках «Я досліджую світ».

4. Особливості організації та проведення дослідницької діяльності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ» (громадянський та історичний контекст).

5. Формування громадянських компетентностей у позакласній діяльності молодших школярів.

6. Виховання культури поведінки молодших школярів у змісті громадянської та історичної освітньої галузі (змістова лінія Людина серед людей).

7. Організаційно-методичні особливості навчання змістової лінії «Людина і світ» / «Ми – громадяни України. Ми – європейці (1-2 кл.)».

8. Методичні аспекти навчання змістової лінії «Моя культурна спадщина».

9. Методика навчання змістової лінії «Моя шкільна та місцева громади».

10. Формування громадянських та історичних компетентностей упозакласній діяльності молодших школярів.

Методика навчання інформативної освітньої галузі:

1. Методика ознайомлення з поняттями «алгоритми і виконавці» в сучасній початковій школі.

2. Формування інформатичного словника на уроках «Я досліджую світ» в сучасній початковій школі.

3. Методика ознайомлення молодших школярів з поняттями «Повідомлення та дані».

4. Особливості роботи молодших школярів з графічними редакторами на уроках інформатики в початковій школі.

5. Методика ознайомлення молодших школярів з поняттями «виконавець і його команди» на уроках інформатики в початковій школі.

6. Методика ознайомлення з презентаціями та особливостями їх створення на уроках інформатики в початковій школі.

7. Методика ознайомлення молодших школярів з «пристроями виведення та пристроями введення» на уроках інформатики в початковій школі.

8. Методика ознайомлення учнів з правилами поведінки в комп'ютерному класі.

9. Особливості ознайомлення молодших школярів з правилами безпеки життєдіяльності під час роботи з комп'ютером.

Методика навчання мистецької освітньої галузі:

1. Інтеграція образотворчого та музичного видів мистецтва.

2. Організація гурткової роботи молодших школярів з образотворчого мистецтва.

3. Значення декоративно-прикладного мистецтва у формуванні естетичних почуттів учнів молодшого шкільного віку.

4. Нетрадиційні форми та методи навчання молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва.

5. Наступність образотворчої діяльності дітей дошкільного та молодшогошкільного віку.

6. Морально-естетичне виховання дітей молодшого шкільного віку на уроках образотворчого мистецтва.

7. Роль емоцій у сприйнятті творів образотворчого мистецтва танаवколишньої дійсності.

8. Формування навичок самостійно-практичної діяльності молодшихшколярів на уроках образотворчого мистецтва.

9. Українська народна художня кераміка в курсі образотворчогомистецтва в початковій школі.

Методика навчання технологічної освітньої галузі:

1. Колективна творча діяльність молодших школярів на урокахтрудового навчання.

2. Організація роботи з природними матеріалами на уроках трудовогонавчання в початковій школі.

3. Особливості вивчення художніх технік вишивки та писанкарства науроках трудового навчання у початковій школі.

4. Використання технічних конструкторів та наборів lego на урокахтрудового навчання.

5. Особливості організації театралізованого ігродизайну у початковійшколі.

6. Особливості підготовки вчителя початкових класів до уроків трудовогонавчання.

7. Гурток як основна форма позаурочної роботи з трудового навчання.

8. Застосування елементів графічної грамоти при роботі з папером ікартоном в початковій школі.

9. Особливості навчання техніки орігамі в початковій школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-законодавча база

1. Державний стандарт України ДСТУ 3582:2015. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила [Чинний від 2010–04–05]. Вид. офіц. Київ : держспоживстандарт України, 2009. III, IV, 82 с. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).

2. Державний стандарт України ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання.

3. Державний стандарт України ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). З внесеними поправками.

4. ДСТУ 6095:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікації (ГОСТ 7.88-2003, MOD)

5. ДСТУ 7093:2009. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами

5. Закон України про «Освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII (в редакції від 02.04.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 07.08.22).

6. Закон України «Про вищу освіту». Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII. Документ 1556-18, чинний, поточна редакція - Редакція від 01.01.2017, підстава 1662-19, 1774-19. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1415-19> (Дата звернення 16.08.2022)

7. Закон України про вищу освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37- 38, ст. 2004) (Із змінами внесеними

згідно із Законом № 2443-VIII від 22.05.2018, ВВР, 2018, № 33, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 16.08.2022).

8. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792- XII (редакція станом на 04.11.2018) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 17.08.2022).

9. Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. (2014). ДСТУ 3582:2013. Київ : Мінекономрозвитку України. Режим доступу: http://oipopp.ed-sp.net/public/repository/dstu_3582_2013_skorochennya_sliv_ukrayinskoju_movoyu.pdf (Дата звернення 14.08.2022)

10. Національний стандарт України. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення (2016). ДСТУ 3008:2015. Київ : ДП «УкрНДНЦ» Режим доступу: http://www.knmu.kharkov.ua/attachments/3659_3008-2015.PDF (Дата звернення 14.08.2022)

11. Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання (2016). ДСТУ 8302:2015. К.: ДП «УкрНДНЦ». 16. Режим доступу: http://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_8302-2015.PDF (Дата звернення 14.08.2022)

Наукові публікації

12. Важинський С. Е. Методика та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. 257 с.

13. Горбачук Д. Формування дослідницького мислення у процесі вивчення курсу «Основи наукових досліджень». Академічна культура дослідника в освітньому просторі : матеріали науково-практичної конференції, 17 травня 2018 р. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. С. 96–100.

14. Григорук П. М., Хрущ М. А. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2017. 205 с.

15. Дегтярєва Є.О., Школяр Л. В. Курсові роботи: вимоги та рекомендації до виконання й захисту [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 035 «Філологія» / КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 89 с.

16. Кузнецова О. Плагіат в Інтернет-ЗМІ України: правове регулювання [Електронний ресурс] URL: <http://www.media-krytyka.info/novi-tehnologiimedia/plahiat-v-internet-zmi-ukrayiny-pravove-rehulyuvannya.html> (дата звернення: 07.08.22).

17. Методичні рекомендації щодо оформлення бібліографічного оформлення списків літератури відповідно до вимог ДСТУ 8302 : 2015 32 / авт.-упоряд. Р. О. Дзумедзей, І. Я.Стрихар, Н. Г. Мазур. ІваноФранківськ, 2017. 7 с.

18. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10>. (Дата звернення 16.08.2022)

19. Основні вимоги до змісту, оформлення та застосування мультимедійних презентацій. Режим доступу: <http://hmapro-pedagogics.kh.sch.in.ua/news/id/12> (Дата звернення 20.08.2022)

20. Оформлення списку бібліографічних посилань до наукової роботи. Стил ь Американської психологічної асоціації (APA Style) (2018): метод. рек. / уклад.: В.В. Степко, С.Г. Винокурова; *Київський національний університет культури і мистецтв*, наук. б-ка. Київ. 14.

21. Роз'яснення МОН щодо деяких питань практичної реалізації положень нового Закону України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/publish/articl> (Дата звернення 15.08.2022)

22. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень. Київ : 2000. 259 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра теорії і методики початкової освіти

КУРСОВА РОБОТА

**КОМПЛЕКСНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ
У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ЗНАНЬ НА
УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

Виконала студентка 21 групи
факультету педагогічної освіти
та соціальної роботи

Ткачук Вікторія Валентинівна

Науковий керівник:
кандидат пед. наук, доцент

Рославець Р.М.

Луцьк - 2022

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	6
1.1. Сутність принципу наочності у навчанні молодших школярів.....	
1.2. Класифікація засобів наочності, що використовуються на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Їх характеристика	
1.3. Значення засобів наочності у навчальному процесі початкової школи.....	
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	
2.1. Дидактичні цілі та загальні вимоги до використання засобів наочності на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	
2.2. Методика використання різних видів засобів під час формування природничих знань	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ	

Зразок ВСТУПУ

1. На самому початку пишеться 2-3 абзаци, у яких розкривається **актуальність** курсової роботи.

2. Абзац про **вітчизняних і закордонних** авторів, що присвятили свої наукові праці дослідженню даної тематики.

3. **Мета роботи** – 1 абзац. Тут потрібно сказати, для чого взагалі Ви пишете цю курсову роботу.

4. **Завдання роботи** – мінімум 4 пункти. По своїй суті завдання — це дії, що необхідний здійснити для досягнення мети роботи.

5. **Об'єкт дослідження** – одне речення. Об'єктом дослідження прийнято називати явище, процес, який породжує проблематику, порушену в конкретно взятій роботі.

6. **Предмет дослідження** – це та частина об'єкта дослідження, на яку безпосередньо спрямована увага дослідника.

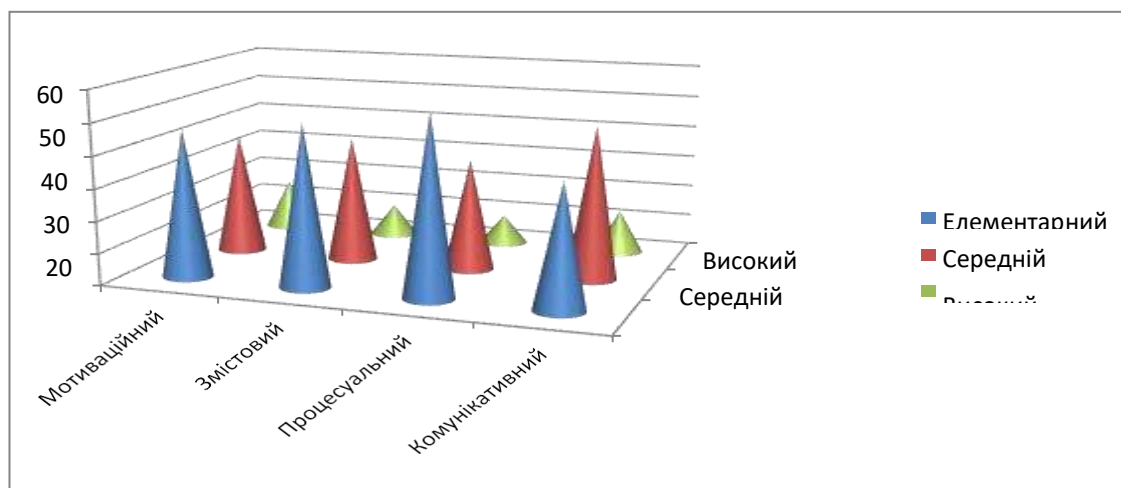
7. **Методологічні, теоретичні й інформаційні** основи дослідження. Тут вказуються інформаційні джерела і наукові методи, які Ви використовували у процесі написання курсової роботи.

8. В останньому абзаці вступу варто описати **структуру** Вашої роботи. Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (30), додатків. Зміст викладено на 30 сторінках основного тексту.

Зразок оформлення розділів та підрозділів
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ
ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ НА УРОКАХ
«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

1.1. Сутність принципу наочності у навчанні
молодших школярів
(пробіл, далі текст)

Зразки оформлення рисунків та таблиць

Рис. 1.3. Рівні сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до формування природознавчої компетентності у молодших школярів.

Таблиця 1.6

**Характеристика мотивів підготовки майбутніх
учителів до формування природознавчої
компетентності у дітей молодшого шкільного віку**

Типи мотивів		Характеристи ка мотивів	Кількість студентів %
1.	Пізнавальні мотиви	оволодіння новими знаннями	37,0 %
2.	Професійні мотиви	виконання професійних обов'язків	32,6 %
3.	Мотиви самоосвіти	здобуття додаткових знань	25,7 %
4.	Соціальні мотиви	усвідомлення соціальної значущості навчання	43,7 %

**Приклади оформлення списку використаних джерел
згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та
документація.**

**Бібліографічне посилання. Загальні
положення та правила складання» з
урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Украгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.

Коллективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (<i>Ciliophora, Suctorea</i>) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмба. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.

<p>Тези доповідей, матеріали конференцій</p>	<p>Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.</p> <p>Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.</p>
<p>Статті з продовжуючих та періодичних видань</p>	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
	<p>Електронні ресурси</p>

Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017). Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i> . 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).
	Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i> . 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017). Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i> . 2009.

	Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).
	Інші документи
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i>. 2017. № 7. С. 106–107</p>

Стандарти	<p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p> <p>СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)</p>
Патенти	<p>Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.</p>
Авторські свідоцтва	<p>А. с. 1417832 ССРСР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.</p>
Дисертації, автореферат и дисертацій	<p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</p> <p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.</p>

Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).
-----------	---

Підписано до друку 10.11.2022. Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 3,75. Зам. 107. Тираж 50.
Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк цифровий.

Друк ФОП Мажула Ю. М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35.
Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року